

GHOR Standaardvoorschriften voor evenementen en meldingen

Deze voorschriften bestaan uit 3 delen:

1. Geneeskundige hulpverlening
2. Hygiënemaatregelen
3. Advies alcohol en drugspreventie (indien van toepassing)

Deze standaardvoorschriften komen niet in de plaats van de eigen verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van u als evenementenorganisator. U bent primair verantwoordelijk voor een veilig en ordelijk verloop van het evenement.

In de evenementenvergunning worden de op het betreffende evenement zijnde delen van deze standaardvoorschriften worden opgenomen.

1. Geneeskundige Hulpverlening

Mede op basis van de aard van de activiteit, het publieks- en ruimtelijk profiel van uw evenement wordt er in de vergunning opgenomen of en welke geneeskundige hulpverlening er tijdens het evenement aanwezig dient te zijn. Enerzijds vanwege de mogelijkheid tot directe opvang van zorgvragen en anderzijds om de reguliere hulpverlening in de omgeving van het evenement niet in het gedrang te laten komen.

Aantal in te zetten EHBO

De algemene richtlijn voor inzet van eerste hulpverleners is 1 hulpverlener per 1.000 gelijktijdig aanwezige bezoekers, met een minimum van 2 hulpverleners. Dit is terug te zien in het onderstaande overzicht. Verlichtende of verzwarende factoren kunnen leiden tot afwijking van deze richtlijn. Indien dit van toepassing is, wordt er door de GHOR een apart advies Geneeskundige hulpverlening afgegeven.

Gelijktijdige bezoekers	BLS/EHBO *
tot 999	Een ondergrens waarbij eerste hulpverleners niet nodig zijn, is niet op voorhand aan te geven. Hiervoor wordt aanspraak gemaakt op het gezond verstand van de evenementenorganisator.
1.000 - 1.999	2
2.000 - 2.999	3
3.000 - 3.999	4
4.000 - 4.999	5

*** Basic Life Support / Eerste Hulp bij Ongelukken**

Dit betreft het basisniveau van Basic Life Support (BLS), waar traditioneel de reguliere eerste hulpverlener bij ongelukken (EHBO) onder wordt verstaan. De hulpverlener is in staat om generieke basishulp zonder specifieke hulpmiddelen te leveren. Een uitzondering hierop is het gebruik van een AED (Automatische Externe Defibrillator). Dit houdt in dat de EHBO-er minimaal in het bezit is van:

- Diploma conform Oranje Kruisboekje, zie www.ehbo.nl/evenementehbo.htm; of*
- NRK evenementenhulpverlening 4 sterren certificaat; of*
- Vergelijkbaar (Indien van toepassing dient elk individueel geval beoordeeld en goedgekeurd te worden door het GHOR bureau)*

Bij de inzet van deze hulpverleners moet het kennisniveau aantoonbaar en vastgelegd zijn. Tevens dient de hulpverlener in het bezit te zijn van een geldige accreditatie op het gebied van AED.

Verlichtende factoren

Bij evenementen die zich naar hun aard niet onderscheiden van een reguliere koopzaterdag of die zich in een groter gebied van een binnenstad afspelen, is er sprake van een verlichtende factor (denk aan braderieën, vrijmarkten en carnavalsoptochten). Daardoor is een andere inzet van hulpverleners gerechtvaardigd. Hiervoor wordt aanspraak gemaakt op uw gezond verstand van de evenementenorganisator en verwezen naar de eigen aansprakelijkheid u als evenementorganisator.

Verzwarende factoren

Indien er sprake is van verzwarende factoren (o.a. risicoverwachting alcohol- of middelengebruik, hoge fysieke inspanning, ruimtelijke factoren) ontvangt u een advies op maat in plaats van deel 1 van deze standaardvoorschriften.

EHBO-post

Bij inzet van BLS/EHBO dient er minimaal **1 post** aanwezig te zijn die voldoet aan:

- De EHBO-post dient duidelijk herkenbaar te zijn voor het publiek (middels vlaggen, banners, borden etc.).
- De ligging van de post is op een centrale plaats en van buitenaf goed en obstakelvrij bereikbaar voor een ambulance.
- De EHBO-post beschikt over elektriciteit, temperatuur regeling, stromend water en toiletten.
- Daarnaast dienen hulpmiddelen zoals EHBO-trommels (conform norm Oranje Kruis: <http://www.hetoranjekruis.nl/over-het-oranje-kruis/verbandmiddelen>), tafel, stoelen, dekens, plastic bekens, handdoeken, emmer(s), brancard, verlichting, communicatiemiddelen, plattegronden van het terrein en zorgcontact registratiemateriaal direct voorhanden te zijn. Bij sportevenementen: materialen om te koelen
- Op (of in de nabijheid van) de EHBO post dient een AED beschikbaar te zijn,
- Bij de locatiebepaling van de EHBO-post dient rekening gehouden te worden met een rustige omgeving (geluidsluw).
- Bij de verwachting op verdovende middelengebruik dient een chill-outruimte ingericht te worden.

Communicatie

De hulpverleners dienen door middel van communicatiemiddelen in contact te staan met elkaar en de organisatie (tevens met de aanwezige beveiliging), waarmee heldere afspraken gemaakt zijn over de taken en verantwoordelijkheden.

Bereikbaarheid (aan- en afvoer voor ambulances)

- De organisatie dient er voor te zorgen dat de toegankelijkheid en doorgang voor de ambulance op het evenemententerrein gegarandeerd is.
- De hulp aan omwonenden dient normale doorgang te kunnen vinden.
- De aanrijroute dient op kaart, inclusief straatnamen, zichtbaar weergegeven te worden.
- Er dient een calamiteitenroute vrijgehouden te worden.
- Een opgeroepen ambulance dient bij de ingang van het evenemententerrein, aan de openbare weg, te worden opgevangen en verder begeleid naar de plaats incident.

Overig

- Van de aanwezige hulpverleners wordt een EHBO coördinator benoemd die de organisatorische leiding op zich neemt.
- Bij de inzet van deze hulpverleners moet het kennisniveau aantoonbaar en vastgelegd zijn.
- De EHBO-leverancier dient na afloop van een evenement een registratie van zorgcontacten tijdens het evenement te overleggen aan de GHOR.

2. Hygiënemaatregelen

U als organisator bent verantwoordelijk voor een zo gezond mogelijke omgeving voor zowel de bezoeker als de medewerker van het evenement. Een goede hygiëne beperkt het risico op het oplopen van een infectieziekte en daarmee een uitbraak. De grote van het infectierisico hangt af van verschillende factoren, zoals de doelgroep, het aantal bezoekers en de aard van de voorzieningen.

U dient als evenementenorganisatie aan álle hygiënemaatregelen beschreven in de standaardvoorschriften te voldoen.

Mocht u vragen hebben over de onderstaande beschreven maatregelen, bel gerust. We staan u graag te woord. **U kunt ons bereiken via telefoonnummer: 088-1191200. Vraagt u dan naar een medewerker van de afdeling Technische hygiënezorg of u stuurt een mail naar: hygiene@vrln.nl.**

Let op: Bij activiteiten als Tatoeëren, Permanente Make-up en Piercen dient **2 maanden voorafgaand aan het evenement** een aanvraag voor Vrijstelling voor een vergunning van tatoeëren en piercen ingediend te worden. Verdere informatie staat beschreven onder het kopje Tatoeëren en Piercen.

Onderstaande informatie over hygiënemaatregelen bij evenementen komt uit de Hygiëne Richtlijn voor Evenementen van het Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid (december 2014 met wijzigingen in maart 2016, Rijksinstituut Volksgezondheid en Milieu, Ministerie van VWS), aangevuld met regionale aandachtspunten. *Zie ook:*

http://www.rivm.nl/Onderwerpen/L/Landelijk_Centrum_Hygiene_en_Veiligheid_LCHV/LCHV_Richtlijnen/Evenementen

Legionellapreventie

Mensen kunnen ziek worden door het inademen van legionellabacteriën. Deze bacteriën kunnen groeien in waterinstallaties en in de lucht komen als het water wordt verneveld. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren bij douches, sierfontein, whirlpools en watermistsystemen (bestemd voor het verkoelen van de omgeving). Onder bepaalde omstandigheden kunnen legionellabacteriën zich vermeerderen.

U bent als vergunninghouder eindverantwoordelijk voor de legionellapreventie.

U als vergunninghouder:

- Voert (of laat uitvoeren) een risicoanalyse en een beheersplan uit
- Controleert of de legionellapreventie op de juiste wijze plaatsvindt
- Ziet erop toe dat de geleverde waterinstallatie op de juiste wijze wordt gebruikt.

De leverancier of verhuurder van de waterinstallatie:

- Is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het te verhuren of te leveren product en installatie daarvan. Hij/zij kan echter niet verantwoordelijk worden gehouden voor het (verkeerd) gebruik van de waterinstallatie en is ook niet verantwoordelijk voor de kwaliteit van het water dat door de waterinstallatie stroomt.
- Dient minimaal een schematische beschrijving of tekening te realiseren van de geïnstalleerde waterinstallatie zodat een risicoanalyse kan worden opgesteld. Bij voorkeur is de leverancier of installateur betrokken bij het opstellen van de risicoanalyse en het beheersplan.

- *De meest eenvoudige manier om aan legionellapreventie te doen is om ervoor te zorgen dat er geen verneveling ontstaat. Bijvoorbeeld door het verwijderen van de sproeikop van een douche. Mensen staan dan weliswaar onder een grote straal, maar het nemen van legionellapreventiemaatregelen is dan niet nodig.*
- *Stel boilers af boven de 60°C en zorg dat er geen toegang tot de boiler is voor medewerkers en bezoekers!*
- *Laat de douches zo laat mogelijk plaatsen en aansluiten. Zorg dat alle douches dagelijks gebruikt worden.*
- *Mocht een evenement langer dan 7 dagen duren, dan dient bemonstering op legionella plaats te vinden.*

Voor verdere informatie over legionellapreventie zie hoofdstuk 2.3 hygiënerichtlijnen voor evenementen en ISSO Publicatie 55.1 Handleiding legionellapreventie.

(Tijdelijke) drinkwatervoorzieningen

Sommige terreinen hebben bestaande voorzieningen, maar het kan ook voorkomen dat u tijdelijke drinkwatervoorzieningen moet plaatsen die na het evenement weer verwijderd worden.

- Zorg dat het drinkwater in de waterinstallaties van drinkwaterkwaliteit is.
- Zorg dat de waterinstallatie voldoet aan de algemene voorschriften voor drinkwaterinstallaties van het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN 1006), en aan de aansluitvoorschriften van het waterleidingbedrijf. Er is een apart Waterwerkblad (1.4H) voor tijdelijke drinkwaterinstallaties waaraan u moet voldoen. U kunt dit werkblad downloaden via <http://www.infodwi.nl/waterwerkbladen>
- Zorg op de volgende evenementen voor voldoende (gratis) drinkwater, bijvoorbeeld door tappunten te plaatsen of flesjes drinkwater te verstrekken: dance events, evenementen waar deelnemers hoge inspanning leveren en evenementen waar sprake is van hoge temperatuur (>25 °C).

- *Zet een watertank, als u deze gebruikt, uit de zon en dek deze af met donker materiaal (anders treedt algengroei op).*
- *Gebruik aparte slangen (kleur!) voor afvalwater en drinkwater. Houd deze ook bij het opbergen gescheiden.*
- *Breng waarschuwingen of pictogrammen aan bij de handenwasgelegenheid bij de toiletten als dit geen drinkwater is: 'GEEN DRINKWATER'.*
- *Schakel onmiddellijk over op PET-flessen als het water uit de kranen er ondanks alle voorzorgen toch niet goed uitziet, vreemd ruikt of smaakt.*

Persoonlijke hygiëne

- *U dient te zorgen voor een handenwasgelegenheid met stromend water en vloeibare zeep in een dispenser en eenmalige handdoekjes bij de locaties waar onderstaande handelingen plaatsvinden:*
 - *na een toiletbezoek;*
 - *voor en na het bereiden van eten en voor het uitdelen van eten;*
 - *na contact met dieren;*
 - *na schoonmaakwerkzaamheden;*
 - *na contact met dieren;*
 - *na schoonmaakwerkzaamheden;*
 - *na contact met lichaamsvocht;*
 - *na het uittrekken van handschoenen;*
 - *na hoesten, niezen of snuiten van de neus.*
- *Medewerkers dienen gekleed te zijn in schone werkkleding. Let op bij afwisselend vuile en schone werkzaamheden dat de medewerker beschermende werkkleding draagt (schort).*

Voor verdere informatie over persoonlijke hygiëne zie hoofdstuk 2.1 en 6 hygiënerichtlijn voor evenementen.

Tijdelijke eetgelegenheden

Op veel publieksevenementen zijn tijdelijke eetgelegenheden aanwezig. Iedere eetgelegenheid is vanuit het Warenwetbesluit wettelijk verplicht maatregelen te nemen die de kans verkleinen dat medewerkers en bezoekers ziek worden van bedorven eten en drinken. Een overzicht van alle goedgekeurde Hygiëncodes vindt u op de website van de toezichthouder, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit: www.nvwa.nl.

Om medewerkers en vrijwilligers te instrueren over hygiëne kan er gebruik gemaakt worden van het document 'informatie voor medewerkers die werken met eten en drinken'.

- *Laat een of meer medewerkers toezicht houden op de voedselveiligheid en persoonlijke hygiëne.*
- *Instrueer medewerkers goed over persoonlijke hygiëne bij de bereiding en uitgifte van voedsel. Zeker als het gaat om niet-professionals.*
- *Zorg voor voldoende koelcapaciteit, ook voor het opbergen van eventueel meegebrachte lunchpakketten.*
- *Controleer regelmatig de temperaturen van koeling en diepvries (koeling: <7°C, diepvries <-18°C).*
- *Gebruik geen producten waarvan de betrouwbaarheid niet is te traceren/garanderen, zoals bv. rauwe melk, zo van de boer.*

Voor verdere informatie over tijdelijke eetgelegenheden zie hoofdstuk 4.4 en 6 hygiënerichtlijn voor evenementen.

Schoonmaken en desinfecteren van materialen en oppervlakten

- *Zorg voor een goede schoonmaakinstructie voor medewerkers*
- *Stel een schoonmaakschema op en handel daarnaar*
- *Indien desinfectie nodig is, gebruik dan een desinfecterend middel dat door het College voor toelating van Gewasbeschermingsmiddelen (Ctgb) is toegestaan. Controleer in het actueel gebruiksvorschrift dat het middel geschikt is voor het materiaal dat gedesinfecteerd dient te worden en dat het effectief is tegen de micro-organismen die gedood dienen te worden.*

Voor verdere informatie over schoonmaken en desinfecteren zie hoofdstuk 3, 6 en 7.2 hygiënerichtlijn voor evenementen.

Afvalverwerking

- *Leeg afvalemmers voldoende vaak, maar minstens één keer per dag. Sluit de zakken goed en bewaar ze in gesloten afvalcontainers op een aparte afvalplaats.*
- *Houd de opslagplaats schoon, zodat er geen ratten of andere plaagdieren op af komen. Plaats geen afval naast afvalcontainers. Zorg dat het afval wordt opgehaald voordat de (laatste)container overvol is.*
- *Verschoon containers voor damesverband dagelijks. Worden de containers geleegd door een leverancier? Spreek dan met hem een termijn af.*
- *Verzamel dierlijke afvalstoffen, zoals mest, gescheiden van het overige afval en zorg dat bezoekers hier niet mee in aanraking komen.*

Bestrijding infectieziekten

- *Stel de GGD Limburg-Noord ervan op de hoogte als er onder uw bezoekers of medewerkers een ongewoon aantal zieken is met:*
 - *acute maag- en darmaandoeningen;*
 - *geelzucht;*
 - *huidaandoeningen; en/of*
 - *andere ernstige aandoeningen van vermoedelijk infectieuze aard.*
- *Om een infectieziekte te bestrijden heeft de GGD zoveel mogelijk informatie nodig: wanneer en hoe werden de personen ziek, wat zijn de klachten en zijn er nog meer bezoekers of medewerkers die dezelfde klachten hebben? Houd deze gegevens bij.*
- *Bepaal samen met de GGD welke maatregelen u moet nemen.*
- *De afdeling infectieziektebestrijding is bereikbaar via het algemene nummer: 088-1191200. In het keuzemenu 'afdeling infectieziekte' kiezen waardoor u vervolgens wordt doorverbonden met de dienstdoende arts.*

Aantal toiletten/douches

Op elk evenement moeten voldoende toiletten met toiletpapier aanwezig zijn. U kunt hierbij uitgaan van 1 toiletvoorziening op 150 bezoekers (op een maximale loopafstand van ca. 150 meter). Voor het specifiek bepalen van het benodigde aantal toiletvoorzieningen zijn de volgende factoren van belang:

- Het aantal te verwachten bezoekers;
- De samenstelling van het publiek (mannen/vrouwen/jeugd etc.);
- De gemiddelde verblijfstijd (eendaags evenement of meerdaags evenement);
- Het soort evenement (vanwege het gedragspatroon);
- Het type toiletten (toiletten op waterspoeling of mobiele toiletten) dat wordt gebruikt;
- De verwachte piekdrukke (bijvoorbeeld showpauzes);
- Het consumptieve gedrag (wordt er veel gedronken?);
- Zorg voor één of meerdere gehandicaptoiletten inclusief faciliteiten.

Bepaal het aantal verplicht aanwezige toiletten aan de hand van de bovengenoemde factoren. U mag 75% van de herentoiletten vervangen door urinoirs of plaszuilen. Eén plaskruis of plaszuil geldt als vier urinoirs. Ook kunnen plasgoten gebruikt worden. 50 cm plasgoot geldt als één urinoir. Plaats geen of minder urinoirs als u veel kinderen op het evenement verwacht.

- *Plaats direct naast de toiletten een wastafel met stromend water, een zeepdispenser en wegwerphanddoekjes.*
- *Plaats een sticker met 'GEEN DRINKWATER' (of pictogram) bij de wastafels die niet zijn aangesloten op het drinkwatersysteem.*
- *Plaats een afvalbak in of direct naast de toiletruimten.*
- *Zorg voor voldoende verlichting in de toiletruimten.*
- *Voer het afvalwater van toiletten, douches, wasbakken en andere huishoudelijke activiteiten af via de bestaande riolering of vang dit op in speciaal daarvoor bestemde opslag tanks (die door een gespecialiseerd bedrijf leeggemaakt moeten worden). Het is verboden om zonder vergunning afvalwater te lozen.*
- *Stel bezoekers in de gelegenheid een ernstig vervuild toilet te melden.*
- *Houd een logboek bij waarin u ervaringen en/of problemen met het sanitair noteert. Dit met het oog op een volgend evenement.*

Als deelnemers ook overnachten (of intensief sporten) op uw evenement is de mogelijkheid om te kunnen douchen of baden noodzakelijk. Hoeveel douches u minimaal moet plaatsen is afhankelijk van het aantal bezoekers of deelnemers. Richtlijn hierbij is: 1 wasgelegenheid per 50 gasten, 1 toilet per 60 gasten en 1 douche per 35 gasten. Factoren die van belang zijn voor de berekening van het benodigde aantal douches en wastafels zijn:

- het aantal overnachtende personen
- de samenstelling van het publiek
- de aard van het evenement (bijvoorbeeld festival, sportwedstrijd)
- de douchetijden, bijvoorbeeld 24 uur per dag open of korte openingstijden (bijvoorbeeld 09.00 – 12.00 uur of direct na een sportwedstrijd).

Als er bezoekers zijn met een camper of caravan moet er minstens één stortplaats zijn met afgesloten afvoersysteem waar chemische toiletten in geleegd kunnen worden.

Lucht en ventileren

De binnenlucht raakt door aanwezigheid van mensen, dieren en bepaalde materialen vervuild met vocht, geurstoffen en andere vervuilingen zoals ziekteverwekkers. Zowel luchten als ventilatie zijn daarom belangrijk.

- *Zorg voor een goed werkend ventilatiesysteem. Ventileer alle (verblijfs)ruimtes 24 uur per dag.*
- *Lucht minstens één keer per dag alle ruimtes.*

Voor verdere informatie over luchten en ventileren zie hoofdstuk 6 hygiënerichtlijn voor evenementen .

Hitte

Bij extreem warme weersomstandigheden tijdens uw evenement moet u extra aandacht besteden aan:

- *Volgende drinkwater(punten).*
- *Overweeg drinkwater (gratis) uit te delen / of de mogelijkheid bieden tot vullen van flesjes.*
- *Zorg voor voldoende schaduwplekken.*
- *Overweeg opschaling EHBO*
- *Zorg voor een verkoelde EHBO-tent*
- *Overweeg aanpassing van het tijdstip van het evenement.*
- *Stel voldoende ruimte beschikbaar , spreid het publiek of beperk het aantal bezoekers*
- *Communiceer met bezoekers over hittemaatregelen*

*Indien het **sportactiviteiten** betreft:*

- *Laat deze niet plaatsvinden op het heetst van de dag: overweeg het evenement af te gelasten dan wel in te korten qua afstand/tijdsduur. Dit is met name van belang bij hoge aantallen 'amateurs'/onervarenheid onder de deelnemers.*
- *Stel voldoende kraanwater ter beschikking voor de sporters.*
- *Adviseer de sporters om behalve vocht ook zouten in te nemen tijdens het sporten bij warm weer.*
- *Zorg voor aanvullende voorzieningen op de EHBO-post zoals bijvoorbeeld sportdrankjes en ORS (Oral Rehydration Salt) om vochtverlies en tekort aan mineralen tegen te gaan.*

Om de bedreiging van extreme hitte voor de volksgezondheid te minimaliseren, hebben GGD-Nederland, RIVM, GHOR-Nederland, ActiZ, het Nederlandse Rode Kruis, het KNMI en het ministerie van VWS een Nationaal Hitteplan opgesteld. Dit plan wordt in werking gesteld bij een langdurige periode met (extreme) hitte. Voor meer informatie, zie www.rivm.nl/hitte of neem contact op met de GGD afdeling Milieu voor verder advies via telefoonnummer: 088-1191200 of via mail milieu@vrln.nl

Dieren

Bij evenementen zoals honden- en kattenshows, maar ook op bijvoorbeeld jaarmarkten op evenementen waar huisdieren zijn toegestaan kunnen grote aantallen dieren op het (kampeer)terrein aanwezig zijn. Vanuit het oogpunt van hygiëne moet u hieraan extra aandacht aan besteden..

Zijn huisdieren op het (kampeer)terrein toegestaan? Zorg dan dat er geen dierlijke uitwerpselen op het terrein terecht komen.

- *Regel eventueel speciale uitlaatplekken voor de dieren.*
- *Vermeld dat deze dieren altijd aan de lijn moeten, dat ze niet op het kampeerterrein uitgelaten mogen worden en dat eventuele uitwerpselen direct opgeruimd dienen te worden.*

Worden er dieren gehouden t.b.v. het evenement:

- *Houd een logboek bij waarin onder andere de aantallen en soorten dieren staan beschreven, de verkregen vaccinaties, maar ook aan- en afvoer van de dieren met de bijbehorende data en eventuele bijzonderheden met betrekking tot ziekten van de dieren.*
- *Zet dieren die ziek zijn of verdacht worden in quarantaine en schakel de dierenarts in. Informeer de bezoekers en stel de medewerkers op de hoogte van de maatregelen. Zorg dat de bezoekers niet in contact kunnen komen met de zieke dieren.*
- *Regel voldoende dierenverzorgers die verantwoordelijk zijn voor de schoonmaak en hygiëne van de dierenverblijven. Zorg dat de grond in de binnenverblijven geen vocht kan opnemen en gemakkelijk schoon te maken is. Gebruik absorberend materiaal of stro. Maak de dierverblijven dagelijks schoon en desinfecteer ze na afloop van het evenement met een desinfectiemiddel dat is goedgekeurd door het Ctgb. Vraag hiernaar bij de apotheek. Voer mest, strooisel en voerresten direct af en zorg dat de vacht, veren of haren van de dieren ook schoon zijn.*
- *Plaats een wastafel met stromend water, een zeepdispenser, wegwerphanddoekjes en afvalbak in de directe omgeving van de dierverblijven. Hier kunnen verzorgers, eigenaren en bezoekers hun handen wassen na contact met dieren.*
- *Hang informatie op over het belang van handenwassen als bezoekers in contact kunnen komen met de dieren.*
- *Contact met geiten en schapen kan gevaar opleveren voor zwangere vrouwen, kinderen en mensen met een verminderde weerstand. Waarschuw bezoekers hiervoor en wijs ze op een goede handhygiëne.*

In Nederland krijgen mensen regelmatig psittacose na een bezoek aan een vogelevenement. Omdat vogels door stress meer bacteriën kunnen uitscheiden, moet u bij evenementen met vogels maatregelen nemen om het risico op verspreiding van *C. psittaci* te verkleinen. Zo beschermt u mensen én gezonde vogels.

Specifieke regels voor vogels:

- *Richt vogelverblijven zó in dat ze goed schoon te maken zijn. Zorg voor voldoende ventilatie en vermijd de verspreiding van stof.*
- *Zorg dat bezoekers geïnformeerd worden over psittacose. Kijk op www.lchv.nl voor een voorbeeldfolder.*
- *Laat alleen gezonde, schone vogels toe op het evenement. Zonder een zieke vogel meteen af van het publiek. Spreek met de eigenaren van de vogels af dat zij het u melden als bij een vogel kort na het evenement de papegaaizenziekte wordt geconstateerd.*
- *Wordt er tijdens of kort na het evenement een ongebruikelijk aantal vogels ziek, en passen de verschijnselen bij psittacose? Meld dit dan aan de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. Adviseer de eigenaren contact op te nemen met de dierenarts.*

Weilanden als evenemententerrein

- *Maakt u gebruik van een grasveld waar gewoonlijk vee graast? Breng het vee dan minstens twee weken voordat het evenement plaatsvindt ergens anders onder om de kans op besmetting via dierlijke uitwerpselen te verkleinen.*
- *Controleer het veld voorafgaand aan het evenement en verwijder nog eventueel aanwezige uitwerpselen.*

Wateractiviteiten

Sommige evenementen vinden plaats aan het water, aan een meer of plas. Bij evenementen voor kinderen kunnen speelbaden aanwezig zijn. Daar zitten (hygiëne)risico's aan vast, die aandacht vragen van u als organisator.

(Zwem)baden dieper dan 0,5 meter en met een minimaal wateroppervlak van 2 m² dienen te voldoen aan de relevante eisen uit de Wet Hygiëne en Veiligheid Badinrichtingen en Zwemgelegenheden (WHVBZ) en het bijbehorende besluit (BHVBZ).

Zwembaden:

- *Zorg dat het bad schoon is voordat het met water wordt gevuld (verwijder ook resten schoonmaakmiddel!)*
- *Vul het bad met leidingwater. Ververs het water dagelijks.*
- *Zorg dat badmaterialen (zoals trapjes, vlonders, drijflijnen en speelgoed) goed schoon te maken zijn en dat gebruikers zich er niet aan kunnen bezeren.*
- *Blijft het water meerdere dagen in het zwembad staan, dan moet het water worden gechlloreerd en het 'vrij-chloorgehalte' dagelijks gecontroleerd worden. Dit moet tussen 0,5 en 5 mg/liter liggen. Gebruik alleen een middel dat hiervoor toegelaten is bij het Ctgb. Registreer de meetresultaten in een logboek.*
- *Indien er kinderen bij het evenement aanwezig zijn, zorg dan voor permanent toezicht.*

Voor verdere informatie over desinfectiemiddelen die toegelaten zijn door het Ctgb zie hoofdstuk 3.4 en 7 hygiënerichtlijn voor evenementen.

Natuurwater

Door de waterkwaliteitsbeheerder worden jaarlijks de officiële zwemlocaties aangewezen. Deze zwemlocaties worden door de waterkwaliteitsbeheerder van uw regio maandelijks (gedurende het zwemseizoen) gecontroleerd op de vastgestelde microbiologische parameters. Het officiële zwemseizoen loopt jaarlijks van 1 mei tot 1 oktober.

- *Actuele gegevens van een zwemlocatie alsook het zwemwaterprofiel zijn te vinden op www.zwemwater.nl*
- *Voor activiteiten die buiten het vastgestelde zwemseizoen vallen, geldt dat zwemmen in dit water geheel op eigen risico is.*

De waterkwaliteitsbeheerder adviseert om niet in wateren te zwemmen als die niet onder de aangewezen zwemlocaties vallen. De waterkwaliteitsbeheerder kan namelijk geen juist oordeel geven over hygiëne en veiligheid van deze locaties.

Indien de organisatie toch kiest voor zwemmen in een niet-officieel (zwem)water of buiten het vastgestelde zwemseizoen dan dient de organisatie de deelnemers/het publiek op de hoogte te stellen dat betreding van het water geschiedt op eigen risico.

- *Geef de deelnemers de volgende adviezen:*
 - *Het water betreden is op eigen risico;*
 - *Probeer zo weinig mogelijk water in te slikken;*
 - *Douchen/afspoelen na het zwemmen;*
 - *Bij gezondheidsklachten die mogelijk gerelateerd zijn aan het zwemwater (o.a. huidklachten, maagdarmproblemen) melden bij de organisatie;*
 - *Ernstige of aanhoudende klachten melden bij de huisarts.*
- *Laat het water, op eigen kosten, bemonsteren (1 week voor het evenement en op de dag van het evenement). De analysegegevens kunnen desgewenst door het Waterschap worden getoetst.*
- *Stel de eigenaar van de zwemlocatie vooraf in kennis of vraag toestemming of het evenement op de zwemlocaties mag/kan plaatsvinden.*

Kleurpoeders

De kleurpoeders die in Nederland tijdens evenementen worden gebruikt, bestaan uit maispoeder en levensmiddelenkleurstoffen. Dat zijn algemeen gebruikte levensmiddelen, waarvan we weten dat ze niet gevaarlijk zijn wanneer ze gegeten worden.

Wanneer ze in de lucht verspreid en ingeademd worden, zijn ze te beschouwen als een stofvormige luchtverontreiniging. Door het verspreiden van de poeders tijdens een kleurpoederevenement creëer je daardoor een tijdelijke smogsituatie. Het inademen van (kleurpoeder)stof is niet gezond. Mogelijke gezondheidseffecten zijn:

- last van luchtwegklachten, als hoesten, piepen en kortademigheid (dit geldt in het bijzonder voor de mensen met een verhoogde gevoeligheid zoals mensen met chronische longziekten en/of hart- en vaatziekten, ouderen en kinderen).
- last van geprikkelde/geïrriteerde ogen (in het bijzonder dragers van contactlenzen)
- allergische reactie na contact met kleurpoeders op basis van maispoeder (dit geldt voor mensen met een allergie voor maïs).

Tijdens een actief kleurpoederevenement, bijvoorbeeld een Color Run, ademen mensen veel meer. De dosis van de stof die ze inademen is daarmee hoger dan gemiddeld. Hierdoor is de kans op gezondheidsklachten groter en kunnen deze ook ernstiger van aard zijn.

- *U moet de deelnemers en toeschouwers actief over de risico's voorlichten, waarbij de risicogroepen (mensen met chronische longziekten en/of hart- en vaatziekten) afgeraden wordt om deel te nemen aan een dergelijk evenement.*
- *Neem zoveel mogelijk maatregelen waardoor het inademen van kleurpoeders en het contact met de ogen beperkt wordt. Bijvoorbeeld door het dragen van een beschermende bril of een mondkapje.*
- *De EHBO moet zich voorbereiden op mensen met luchtwegklachten.*
- *Zorg dat de EHBO zich extra voorbereidt op de mogelijkheid om ogen te kunnen spoelen om zo bezoekers met klachten zo goed mogelijk te kunnen helpen.*
- *Extra aandacht dient er te zijn voor de medewerkers die de poederkanonnen bedienen. Zij hebben mogelijk een veel langere blootstellingsduur dan de bezoekers van het evenement. Op hen is de Arbowet van toepassing en deze medewerkers moeten door de organisator worden voorzien van persoonlijke beschermingsmiddelen.*

Tatoeëren, piercen en permanente make-up

Voor het tatoeëren of piercen en/of gebruik permanente make-up tijdens een evenement, zoals een beurs, conventie of markt, is een vrijstelling van de vergunningplicht nodig.

U dient als organisator van het evenement ten minste twee maanden voor de start van het evenement schriftelijk bij de GGD Limburg-Noord te melden dat er iemand komt tatoeëren of piercen. Gebruik hiervoor het 'meldingsformulier evenementen waar getatoeëerd en gepiercet wordt'. Deze kunt u downloaden via: www.lchv.nl onder het kopje LCHV-richtlijnen of u neemt contact op met de GGD afdeling Technische Hygiënezorg tel. 088-1191200.

De vrijstelling van de vergunningsplicht geldt alleen als aan de volgende voorschriften is voldaan:

- de locatie waar getatoeëerd of gepiercet wordt of permanente make-up gebruikt wordt, is overdekt en is voorzien van een verhard en afwasbaar vloeroppervlak;
- het evenement duurt maximaal zeven opeenvolgende dagen;
- het evenement wordt niet aansluitend op een ander tatoeage- of piercingevenement gegeven;
- er zitten minimaal zes maanden tussen dit evenement en een ander soortgelijk evenement dat u op dezelfde locatie heeft georganiseerd;
- u heeft het evenement twee maanden vóór aanvang schriftelijk gemeld bij de GGD;
- de aanwijzingen van de GGD ter bescherming van de volksgezondheid worden opgevolgd.

Als organisator van het evenement dient u te voldoen aan bovenstaande voorschriften. Tevens dient u ervoor te zorgen dat er gewerkt wordt volgens de Hygiënerichtlijn Tatoeëren, Piercen en/of Permanente Make-up. Zie bovenstaande link.

Schuimparty's

Omdat ziekteverwekkers zich snel kunnen verspreiden in de vochtige laag schuim, zijn er extra eisen verbonden aan dit type feesten.

- *Maak het bad of de ruimte voor gebruik goed schoon.*
- *Maak een schuimbad minimaal dagelijks schoon en desinfecteer het vervolgens met een middel dat hiervoor is goedgekeurd door het Ctgb. Zie paragraaf 3.4 van de hygiënerichtlijnen voor evenementen.*
- *Gebruik alleen schuim dat speciaal bedoeld is voor schuimparty's. Gebruik dus geen (blus)schuim van de brandweer. Dit schuim is gericht op het wegnemen van zuurstof waardoor bezoekers ongezien kunnen stikken als ze onder het schuim terecht komen.*
- *Geef bezoekers in ieder geval de volgende informatie:*
 - *Doe niet mee aan de schuimparty wanneer je een beschadigde huid hebt.*
 - *Ga naar de huisarts als je na het bezoek aan de schuimparty last krijgt van huidirritaties.*

Seksuele en erotische handelingen

Tijdens seksuele en erotische handelingen is er veel lichamelijk contact. Chlamydia, syfilis, hepatitis B en aids zijn voorbeelden van seksueel overdraagbare aandoeningen (soa's) die men hierbij kan oplopen.

U moet voldoen aan de Hygiënerichtlijn voor seksbedrijven wanneer bezoekers, als onderdeel van uw evenement, kunnen deelnemen aan seksuele of erotische handelingen. Beoordeel of het geven van voorlichting over SOA gewenst is en op welke manier (bijvoorbeeld via folders, een stand (van SOA-sense), filmpjes of slides).

Gehoorschadepreventie

Ieder jaar lopen tienduizenden jongeren in Nederland gehoorschade op door vrijetijdslawaai, ongeveer de helft tijdens het uitgaan. In het "Convenant Preventie Gehoorschade Muzieksector" (2014) is 103 dB(A) het maximum. Een lagere norm vertaalt zich echter direct in een lager risico op gehoorschade.

GGD GHOR Nederland beschouwt voor alle muziek/uitgaanslocaties een maximum van 92.5 dB(A) als gezondheidskundige streefwaarde, behalve als de activiteit vooral gericht is op kinderen jonger dan 16 jaar. Het advies is dan een maximum van 88 dB(A).

Bij geluidsniveaus vanaf gemiddeld 92,5 dB(A) LAeq gemiddelde geluidsniveau gemeten over 15 minuten, op 2 meter boven de vloer, ter hoogte van hoogst blootgestelde bezoeker), neemt het risico op gehoorschade snel toe en moet u als organisatie de volgende maatregelen nemen:

- *Bezoekers informeren over (preventie van) gehoorschade.*
- *Bezoekers informeren over actuele geluidsniveaus door decibeldisplays of geluidsplattegrond.*
- *Geluidsboxen tenminste 2 meter rondom/aan voorkant afschermen voor publiek.*
- *Beschikbaar stellen van gehoorbescherming met muziekfilter (>SNR 17*).*
- *Inrichten van geluidsluwe ruimtes en/of inlassen van "oor pauzes".*

3. Alcohol- en Drugspreventie

U als organisatie van een evenement moet contact opnemen met de afdeling Alcohol- en drugspreventie van het Vincent van Gogh bij:

1. Verwachte aanwezigheid van jongeren tussen de 15 jaar en 18 jaar bij een evenement waarbij alcohol geschonken wordt en er sprake kan zijn van overmatig alcoholgebruik onder volwassenen.
2. Verwacht risico op drugsgebruik.

Voor de regio Limburg-Noord kunt u contact opnemen met een van de volgende preventie-medewerkers:

- Regio Horst, Venray, Bergen, Gennep, Mook en Middelaar:
Ellen Honings ehonings@vvgi.nl 06-14393483
- Regio Venlo, Beesel, Peel en Maas, Leudal:
Kelly Sonnenschein ksonnenschein@vvgi.nl 06-14697637
- Weert en Nederweert:
Sarah Verkennis sgjverkennis@vvgi.nl 06-43541041
- Regio Roermond, Roerdalen, Echt-Susteren en Maasgouw:
Marleen Creemers mcreemers@vvgi.nl 06-53978536

Voor alle evenementen geldt:

- Het is niet toegestaan om all-in prijzen te hanteren, omdat dit het risico op overmatig alcoholgebruik verhoogt.
- U moet de huisregels zichtbaar ophangen bij de ingang van het evenemententerrein en bij de bar(s). Huisregels moeten tijdig gecommuniceerd worden. Dit kan via een website en/of sociale mediakanalen, bij het aanschaffen van tickets en/of via briefing die bezoekers een paar dagen voor het evenement krijgen.

Voorbeeld huisregels:

- *Er wordt geen alcohol geschonken aan jongeren onder de 18 jaar. Bij twijfel over de leeftijd wordt er zonder het vertonen van een geldig legitimatiebewijs geen alcohol geschonken*
 - *Bij constatering van het in bezit hebben van alcohol door personen onder de 18 jaar volgt een waarschuwing en bij herhaling een verwijdering van het terrein.*
 - *Het is niet toegestaan om alcohol en drugs mee te nemen naar het evenement. Bij constatering wordt u de toegang geweigerd. Drugs worden in beslag genomen en indien nodig wordt de politie ingeschakeld.*
 - *Aan dronken personen (te bepalen door de organisatie) wordt géén alcohol verstrekt.*
 - *Dronken personen of personen onder invloed van drugs worden niet toegelaten tot het evenement*
 - *Het is als meerderjarige niet toegestaan om alcohol door te geven aan een persoon onder de 18 jaar. Bij constatering volgt een waarschuwing en bij herhaling een verwijdering van het terrein.*
- Barvrijwilligers zijn + 18 jaar en drinken tijdens de bardiensten zelf geen alcohol. Ze hebben een voorbeeldfunctie.
 - Barvrijwilligers zijn geschoold door middel van de cursus Instructie Verantwoord Alcoholschenken (IVA).
Dit kan onder andere online via <http://www.nocnsf.nl/iva> of als groepstraining. Ook kan de instructie gegeven worden door iemand die sociale hygiëne heeft gevolgd. De organisatie dient (op vraag) te bewijzen dat de vrijwilligers de instructie hebben ontvangen.
 - De organisatie dient te controleren op bezit alcohol -18 jaar, drugsbezit en openlijk drugsgebruik (deze controle kan bijvoorbeeld gedaan worden door het reeds aanwezig (beveiligings)personeel/vrijwilligers). Bij constatering van overtreding dient de medewerker/vrijwilliger de persoon te waarschuwen. Tevens dient de overtreder binnen de organisatie bekend gemaakt te worden. Bij herhaling dient de betreffende bezoeker verwijderd te worden van het terrein.

1. Voor evenementen met aanwezigheid van jongeren onder de 18 jaar in combinatie met de verwachting tot overmatig alcoholgebruik geldt:

- De organisatie dient leeftijdscontrole te doen. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van ID swiper. Indien deze niet wordt gebruikt dan dient voor de medewerkers duidelijk te zijn vanaf welke geboortedatum, uitgaande van de datum van het evenement, legaal alcohol verstrekt mag worden aan de bezoeker.
- De organisatie kan gebruik maken van polsbandjes; voor alleen 18 jaar en ouder of voor beide leeftijdsgroepen. Bij twijfel polsbandjes controleren op doorgeven (aan polsbandje trekken). De polsbandjes kunnen namelijk zijn vastgeplakt.
- De ingehuurde medische dienst en de beveiligers dienen bij voorkeur geschoold te zijn in het herkennen en/of behandelen van zorgvraag als gevolg van alcohol en/of drugsgebruik.

2. Voor een evenement waarbij sprake is van verwacht verhoogd risico tot drugsgebruik geldt:

- De ingehuurde medische dienst en beveiligers dienen bij voorkeur geschoold te zijn in het herkennen en/of behandelen van zorgvraag als gevolg van alcohol en/of drugsgebruik.
- De ingehuurde medische dienst mag geen pijnstillers uitdelen tijdens het evenement. De reden hiervoor is dat pijnstillers mogelijk gevraagd worden omwille van hoofdpijn. De hoofdpijn kan een gevolg zijn van uitdroging door alcohol/drug gebruik. Het drinken van water/isotone dranken/frisdrank dient geadviseerd te worden.
- Klimaatbeheersing: luchtvochtigheid en temperatuur.
Als de luchtvochtigheid en de omgevingstemperatuur hoog zijn, kan zweet niet goed verdampen en kan het lichaam minder goed warmte kwijt. Als er sprake is van zeer warm weer is het belangrijk dat er afkoelingsmogelijkheden zijn op het evenemententerrein. Op een indoorlocatie of in tenten, waar de luchtvochtigheid vaak hoog is, is natmaken met sponsen mogelijk, dit om hoge temperatuurwisselingen te voorkomen. Neem bij maatregelen wel legionellapreventie en gezondheidsrisico's van wisselingen in lichaamstemperatuur mee, overleg indien nodig met de GGD-Limburg-Noord.
- Zorg dat er voldoende water van drinkwaterkwaliteit aanwezig is. De beschikbaarheid van gratis kraanwater maakt het risico op gezondheidsincidenten door uitdroging kleiner. Indien water (bijvoorbeeld bij toiletten) niet geschikt is om te drinken, is het verplicht om dit te vermelden.
- Zorg bij alle dance-events voor voldoende gratis drinkwater, bijvoorbeeld door drinkwater te verstrekken of tappunten te plaatsen. Als richtlijn kan 1 drinkwaterpunt op 500 bezoekers worden aangehouden, maar houdt wel rekening met het soort evenement en de omstandigheden waarbinnen dit plaatsvindt. Idealiter is er bij deze waterpunten tegelijkertijd aandacht voor voorlichting over waterinname tijdens XTC gebruik, dit kan middels schriftelijke boodschappen.
Meer informatie via preventie@vvgi.nl
- Zorg voor een chill-outruimte: Rustige, prikkelarme omgeving.